

OKKA

OPETUS-, KASVATUS-
JA KOULUTUS-
ALOJEN SÄÄTIÖ

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

Tervaskanto

Mökkitie on portti paratiisiin.

Mutta miksi tämä tuntuu helvetiltä?

Olen törmännyt autolla puuhun. Hiekkatiellä jököttävään sylivahvaan mäntyyn, jonka olen kiertänyt miljoona ja sata kertaa.

Kätteni puristavat rattia edelleen kuin raivohullu, eivät tottele. Olenko halvaantunut?

Hengitän. Kojelaudalla on peruna. Se on varmaan hypännyt siihen takapenkiltä perunakoreista. Ymmärrän jotenkin takautuvasti hytissä kaikuvat mieheni kirosanat. Näen Kurren nyt ulkona arvioimassa tuhoja ja kuluja, suu tiukkana miinusviivana. Hän tuijottaa uuden hybridi-Volkswagenimme kylkeä ja sanoittaa – jos oikein tulkitsen – *peevelin pitkää rantua*.

Tajuntaani pamahtaa kaksikymmentä vuotta elettyä avioliittoa. Sydämeeni iskee epäilyksen sirpale. Onko tuo mies huumannut minut ja herättänyt ratista? Mitä jos hän törmäsi itse, lavasti kaiken?

Liian kaukaa haettua. Kätteni alkavat totella. Hellitän otteeni ja käännän ajatukseni valoisimmiksi. Kuvittelen Kurren jupisemat sanat heliuminkimeäksi:

Haen takuulla moottorisahan, sanokoon Anne mitä.

Kurre noutaa takakontista Fiskarsin retkikirveen. Seuraan häntä kuin eksoottista eläintä. Nyt hän tuijottaa minua ikkunan takaa. Osterimaiset silmäpussit sisältävät varmaan helmen. Ehkä kaksi. Ryhdistäydyn ja avaan ikkunan:

“Onneksi ei käynyt pahemmin.”

Kurre pitää kirvestä kaksin käsin.

“Kaadan sen.”

OKKA

OPETUS-, KASVATUS-
JA KOULUTUS-
ALOJEN SÄÄTIÖ

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

“Eikö tuo ole porokolareita varten?”

Kurren kulmakarvat oikenevat vihaisesta V-tyylistä harjakatoksi. Hän ymmärtää vihjeeni.

“On minulla tietysti moottorisaha...”

“Niin”, vastaan soinnittomasti.

Minua kiinnostaa nähdä, millaisia hulavanteita puun vuosirenkaihin piirtey. Kuvastavatko ne elettyä elämäämme, ovatko ruuhkavuodet hiiltyneet? Jotain sanomatonta jää aina puristuksiin yhä tiiviimmin.

“Ajan sinut mökille ja haen sahan”, Kurre sanoo. ”Keitä sillä välin kahvit.”

Seison hetken päästä kyökissä typeryneenä kahvipaketti ja mittalusikka kädessäni. Näen Kurren suihkimassa mutkan taakse sahoineen pienissä työhousuissaan pakaravako vilkkuen. Palan halusta päästä mukaan. Ahdistun, kun yllätän itseni ajattelemasta kolaria.

Törmäsinkö puuhun tahallani?

Mittalusikka lipeää lattialle puruineen. Kahvipaketti kaatuu perässä. Siivoan universumin kokoisen sotkun suurella tyyneydellä. Kuka hullu nyt puuta päin tahallaan ajaisi? Sattuuhan sitä. Minusta on vain kutkuttavaa nähdä Kurre ritarillisena, kaukana akateemisista työkuvioistaan. Kohta pirtissä istuisi hakkeentuoksuinen ukko siemailemassa kuppostaan tyytyväisenä.

Moottorisahan parkuessa luen puhelimestani somekeskusteluja. En jaksa kiisteleviä ihmisiä. Otan pöydältä vanhan Tiede-irtolehden ja silmäilen Kurren kirjoittamaa artikkelia valosta. Edelleen menee yli hilseen. Yllättäen Eino viestii ja pyytää rahaa äijien kalastusreissua varten Norjan puolelle. Tuen häntä mielelläni. Armeijaan astumisen päivä on jo nurkan takana heinäkuussa. Iso poika.

Saan Einolta vinkin autokorjaamosta. Kurre palaa odotettua nopeammin. Hän istahtaa hikisenä ja pihkantuoksuksena, otsan uurteet huokuvat pahantuulisuutta.

Kaadan kahvia, piripintaan.

“Jäikö saha jumiin?”

Kurre lappaa kuksaansa sokeria.

OKKA

OPETUS-, KASVATUS-
JA KOULUTUS-
ALOJEN SÄÄTIÖ

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

“Atomeiksi meni koko saha. Kompuroin. Puu pongahti ojasta kuin kiikkulauta...”

Hiljaisuus laskeutuu, hitaasti kuin pöly. En ole varma, tunnenko aitoa huolta, mutta esitän kiinnostunutta.

“Kypäräkin halkesi rytäkässä.”

“Hankitaan uudet. Ostanko samalla, kun käyn kaupassa?”

“Tuhlausta. Lainaan naapurista Joukolta. Jos tarvitaan.”

“Mutta pitäähän puu karsia. Ja pilkkoa.”

Kurre ottaa pullaa väliin.

“Viilaan vesurin.”

“Ja haet Joukon apuun. Yhdessä varmaan pärjätte. Voit myös ajaa nurmikon, kun olen poissa.”

“Se on kyllä aika lyhyt jo. Näivettyy.”

“Et halua punkkeja. Muistelepa äitini nivelsärkyjä. Kääntyisi varmasti haudassaan, jos –”

“Tuhkattunako?”

“Niin!” näpäytän kuin kärpäslätkällä, jottei jatkokeskustelulle eikä kvanttifysiikalle jää sijaa.

Kurren posket työstävät pullaa tarmokkaasti kuin ahnaalla hamsterilla. Ainaiset kahvitaumat viisissäkymmenissä tahtovat muokata oikeat pelikaanin leukaperät. Kaulaa on hankala hahmottaa.

Nautimme kahvit ja keskityimme tuijottamaan järveä. Tyyni kuin peili. Ei ole vaikeata arvata, että Kurre ehdottaisi kohta kalastusta. Heitän käsilaukun olkani yli ja huikkaan lähtiessäni:

“Älä telo itseäsi. Tuonko lisää pullaa?”

“Olin kyllä ajatellut jättäväni sokerin ja vehnän...”

Hymyilen vastaukseksi.

“Tankkaatko samalla?”

Olen jo ampaissut matkaan. Verannan ovi lämähää kesken lauseen, mutta Kurre tietää vastauksen. Pitkä avioliitto sulauttaa mielet yhteen. Vaikka enimmäkseen Kurre

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

sulattaa harvahattuisuuttaan pakastimenkin. Korkealentoinen ajattelutyö verottaa. Siksi varmaan Einsteinkin oli aina väsyneen näköinen.

Käynnistäen auton. Huomaan unohtuneet perunakorit takapenkillä, mutta ajaudun ajatuksiini. Välillä Kurren kanssa olimme melkoisia mielikuvissamme etukäteen eläjiä ja ymmärsimme toisiamme puolesta sanasta. Toisessa hetkessä salama halkaisi yhteisen mielemme, vaikka kaiken piti olla kristallinkirkasta.

Ohitan kaivon. Vesiliittymästä on pakko keskustella. Maksoi mitä maksoi. Miksi suostuisin enää olemaan juokseva vesi?

Törmään rysähtäen johonkin kovaan. Äkkipysäytys räjäyttää turvatyynyn. Silmissä sumenee. Ratinosa varmaan paiskautui kasvoilleni. Kampean itseni ulos leukaa pidellen, kömpelösti kuin vanhus pomppulinnasta.

Silmäni käsittävät näkemänsä, järki ei. Olen törmännyt kantoon. Puu retkottaa ojan yli levollisesti tynkäisine oksineen. Litistynyt moottorisaha on yökännyt sisukalunsa. Teräketju on kadonnut.

Palaan äkkiä autoon. Änkeän itseni tyynyn taakse. Soittaisinko Kurrelle hätäpuhelun? Pelastamiseni toimisi kenties lieventävänä asianhaarana. Muistan hengittää. Helpottaa. Miksei Kurre maininnut kannosta? Käänny pelokkaana puun puoleen katsomaan vuosirenkaita.

Sivuikkunaan koputetaan toisella puolella.

Säikähdän ja niskani menee jumiin. Kurre. Hän kiertää autoa, huohottaa hiestä märkänä. Ujutan käteni tyynyn alta ja hamuan ikkunakytkintä.

“Unohdin mainita...” Kurre sanoo.

“Niin. Kanto.”

“Luulin, että hoksaat sen, kun näet puun ketarallaan.”

“Väitänkö, että tarvitsen silmälasit?”

Kurre raapii päätään.

“Kurre.”

“Niin?”

“Anteeksi. Törmäsin kantoon ajatuksissani.”

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

Virheen myöntäminen tiputtaa harteiltani vuosien kuorman. Käpy kuitenkin palaa ja silmissä leimahtaa.

“Jää se sinullakin vintti villoittamatta. Poltat viimeisetkin säästömme, aivan kuin raha kasvaisi puussa!”

Otan haukut tyytyväisenä vastaan. Kurre on aidoimmillaan. Töllistelen takaisin kuin jokin suurisilmäinen Madagaskarin sademetsien otus, jota en osaa hässäkässä nimetä. Enkä muutenkaan.

Kurre avaa oven ja alkaa vaivata lässähtänyttä tyynyä takaisin pesäänsä. Jostain tulee pieni haava hänen peukaloonsa. Hyppään apukuskin paikalle. Käärimme verisen sormen paperinmutkaan. Kurre käynnistää auton ja testaa kaasua.

“Mennään korjaamolle. Onhan meillä vakuutus. Sanotaan, että se oli porokolari.”

“Yleensä jäljelle jää lopetettava eläin. Tai ilmoitus poliisille tai paliskunnalle loukkaantuneesta porosta.”

Kurre pohtii asiaa. Hän peruuttaa ja nytkäyttää auton eteenpäin – korjaamolle ilmeisesti siis – mutta kun hän vilkaisee taustapeiliin, ote ratista tiukkenee.

Äkkijarrutus.

“Mitä sinä nyt?”

“Sain idean.”

Kurre hakee peräkontista kirveen ja oranssin vetoliinan. Tarmonpuuska lyö minut ällikällä. Hän kuokkii, mäiskii ja hääää. Yhdistää kannon ja vetokoukun.

Kurre tulee autoon nuortuneena.

“Pieni kvanttihyppy. Lämmitetään sillä illalla sauna.”

Kytkemme turvavyöt yhdellä klikkauksella. Mikä voisi mennä enempiä pieleen, kun niin monen asian olimme jo yhdessä tyrineet? Lastenkasvatuksesta lähtien. Vaikka epäonnistuminen oli vanhempien virkatehtävä muutenkin.

Vastauksen saamme hetken viiveellä, kun Kurre alkaa kiihdyttää. Valonnopeus. Hento nykäisy. Ehdimme vilkaista toisiamme ennen kuin takalasin läpi paiskautuu rätisten kannonkuvatus, joka mätkähtää penkkirivien läpi ja pysäköi itsensä

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

vaihdelaatikon päälle. Kurren käsi jää puristuksiin. Hän ulvaisee kivusta ja paahtaa lusikka pohjassa kohti ojaa.

Linnunrata kiepsahtaa ympäri. Rytisee. Tulee hiljaista. Olemme kiikissä pyrstöt kohti taivasta – samassa sopassa hujan lentäneiden mullantuoksuisten perunoiden ja lasinsirujen kanssa.

Yritän avata tien neuvottelulle:

”Einon kaveri huoltaa muuten ammattikoululla peltivaurioita. Alle puoleen hintaan.”

Kurre nipistää nenänsiltaansa. Miten hän näyttää äkkiä kalmankalpealta?

”Auton arvo laskisi opiskelijoiden käsissä. Sinulle on syötetty niin paksua pajunköyhtä, että voisın vääntää siitä huonekalun!”

Epäilen Kurren kädentaitoja. Tiirailen hämähäkinverkko-kuvioisen tuulilasin läpi ojassa lilluvaa teräketjua ja ihmettelen, miten se on kauttaaltaan ruosteinen. Suljen silmäni. Ehkä kaikki korjaantuu, jos istumme ja odotamme.

Aivan kuin kiittäisimme avaruudessa. Minulla on hyvä olla. Kunnes tulee haudanhiljaista.

”Kurre, minua pyörryttää.”

Ei vastausta.

”Kurre...”

Raotan silmiäni, mutta näen värit riemunkirjavina. Paletti on sekaisin. Valun jonnekin mustaan aukkoon.

Ikkunaan ilmeisesti koputetaan. Roikun lepakkona katossa. Aistini ovat terävöityneet. Suoritan rutiinomaiseen ultraäänitutkimuksen. Tämän minä osaan. Kuulen jotain. Sanasikiöt ovat jokelluksen ja kiroilun vuorottelua.

Napakampi koputus.

Hyvältä näyttää. Äiti on terve, myös lapsi voi hyvin. Eikö lepakoilla muuten oikeasti pakkaudu veri päähän roikkuessa? Takahampaani takana tuntuu leivänmuru. Epäilen, jaksanko tätä työtä eläkkeelle. Kuinka monta ajatusta ihminen ehtii ajatella sekunnissa?

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

Joku pyytää anteeksi, sitten jysähtää – iso kivi paiskataan ikkunasta sisään. Ällöttävä partaveden tuoksu. Suuri koura hapuilee turvavyötä. Ikääntynyt mies noituu, ronskisti, ei mitään Kurren partiomanauksia.

Putoan. Minua varmaan kannetaan. Päässäni pyörii valoja, symboleja ja Kurren fysiikan kaavoja hänen muistiinpanovihkoistaan. Vapaapudotus on kuulemma sama asia kuin leijuminen avaruudessa niin kaukana kaikesta, ettei mikään taivaankappale vedä puoleensa. Onko sielu silloin vapaa, kun kaikki vaatimusten voimat lakkaavat?

En tunnista pelastajaani, mutta kasvot ovat huolesta lohenpunaiset. Miksi hänellä on armeijan vaatteet yllään?

Pääni mätkähtää soraan. Haluaisin paeta. Toivon, että näen parhaillaan unta mökin kammarissa. Päälläni peitto, joka on viittani. Pystyn sen avulla sankaritekoihin. Katoamaankin yhdessä savunpöllähdyksessä kuin Batman.

“Oletko kunnossa?” tutunoloinen ääni kysyy.

Sormet nyppivät vaatteistani lasinsiruja. Taskussani taitaa pullottaa peruna. Ajatukseni takeltelevat, kun tunnistan sotilaan. Eino. Vanhentuneena ja kapteenin arvomerkeissä. Mahdotonta. Ylenemiseen pitäisi mennä kymmeniä vuosia.

”Poika, olet väärällä vuosirenkaalla.”

Eino katsoo huolestuneena taakseen, jossa häilyy naisen hahmo. En näe kunnolla. Keskityn hengittämiseen.

“Tulimme tarkistamaan, miten jakset”, Eino sanoo. ”Muistatko, mitä tapahtui?”

Nostan päätäni. Kuskin paikalla ei ole ketään.

”Missä Kurre on?” kuiskaan.

Eino siristää silmiään myötätuntoisesti, harkitsee sanojaan kuin salapoliisi. Mieleeni putkahtaa vanha kunnan Columbo, joka tuudittaa kuulusteltavansa näennäisellä haparoinnillaan väärään turvallisuudentunteeseen ja iskee sitten älynsä viiltävän tikarin epäjohtonmukaisuuksiin. Minulla ei ole salattavaa. Mutta miksi nykysarjat ovat niin kamalia? Se pitäisi selvittää.

“Äiti, mitä ihmettä olit tekemässä? Tie on kuin sotatanner, ja auto makaa ojassa tuhannen päreinä.”

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

Minua huimaa. En kykene navigoimaan pääni sisällä. Einon kurttuiset kasvot muistuttavat topografista karttaa. Hän yrittää hakea katseellaan apua ilmeisesti uudelta naisystävältään. Linnunluinen, hyvässä kunnossa oleva thaimaalainen sutii korpinmustaa tukkaansa kuin jokin kostonjumalatar.

Yritän ylös. Sattuu. Peruna vierähtää taskusta käteeni. Tuntuu hiekkaiselta ja terävältä. Ehkä sen pystyy vielä pesemään.

”Ei tässä hätää”, sanon. ”Menen mökille lepäämään. Pitää kyntää... leipoa pullaa Kurrelle... tilata... moottorisaha...”

Vintissä pimenee. Tunnen kuinka kehoni hytkyy. Olen ilmeisesti autossa, nämä töyssyt ovat tuttuja. Kohta olenkin mökillä sohvalla. Kahvinkeitin porisee. Eino juttelee puhelimesta lääkärin kanssa. Jotain yksin pärjäämisestä ja surutyöstä. Joku on ilmeisesti kuollut edellisvuonna puuta kaataessa. Eino raivostuu. Vaatii hoitotoimenpiteitä. Avaimet pois. Hyvä. Niitä on kaikilla liikaa. Näen vilaukselta mustina pippureina kytevät silmät, kun hän käy tarkistamassa vointini.

Mieleni askartelee Kurren katoamisen parissa. Näinkö hännän vilahtavan ojassa olevan auton tienoilla? Miten voin nähdä asioita näin jälkijättöisesti?

Joku huuhtelee perunoita. Kattila kilahtaa hellalle. Kiehutan päässäni vihaa Kurren ilmaantumisen varalle. Ei minua niin vain jätetä yksin. Huudan Kurrea niin kauan, ettei ääntä enää pihise.

Tekee mieli nakkikeittoa. Halkoliiteri ei täyty tyhjällä vatsalla. Pakko lähteä kauppaan. Vaikka traktorilla. Nousen ja yritän edetä. Yhtä tervanjuontia. Minut saatetaan kahvipöytään. Kurren mukaan aika juoksee sitä nopeammin, mitä kumarammaksi selkä käy. Olkoot niin. Aika taatusti myös hidastuu, kun tuijotamme tässä kiusaantuneina kengänkärkiämme.

Eino kurottautuu ja ottaa kädestäni kiinni. Harmaantunut komistus. Myös hänen tyttöystävänsä laskee kätensä pinoon. Naisen nimi on Liina. Kaunis nimi, ei voi muuta sanoa.

Pihalla orava loikkii käpy suupielessään. Se jähmettyy, tuijottaa minua. Käänän katseeni. Minulle ei jää suojakuorta. Käteni näyttävät yllättäen kovin ryppyisiltä. Kerään uumenistani rohkeutta, jota olen taitanut etsiä liian kauan.

OKKA

OPETUS-, KASVATUS-
JA KOULUTUS-
ALOJEN SÄÄTIÖ

Opettajien kulttuurikisa 2022

Kirjoittanut: Joonas Huhta

”Pitääkö nyt lähteä?”

Eino katsoo Liinaa ja sitten ulos.

”Ei sinun tarvitse kulkea tätä tietä yksin, äiti.”

Juomme hiljaisuudessa kahvit. Tuuli lakaisee järvenselkää. Särki nappaa vesimittarin. Kukaan ei puhu kalastamisesta. Tarinoita olisi.

Minun tulee yllättäen järisyttävä vilu. Taas autoon. Perunat voivat odottaa.

Mökkitiellä aurinko häikäisee. Vitivalkoista. Pilvet ovat vailla hahmoa. Sitten näen tien päässä kangastuksen. Aivan kuin joku vilkuttaisi.

Antaudun.

Uskon, että minut otetaan lämpimästi vastaan.